

รู้ให้ครบทุกด้านก่อนตัดสินใจเลือกวิธีคลอด
เพื่อสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับแม่และลูก

คลอด
แบบไหนดี?

คลอด
เอง
หรือ ผ่า
คลอด

รศ.นพ. เอกชัย โคควาวิสารัช

ตลอด

แบบไหนดี?

คลอดแบบไหนดี?

รศ.นพ. เอกชัย โควาวิสารัช

พิมพ์ครั้งแรก : กรกฎาคม 2559

จัดพิมพ์โดย : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

ในเครือ บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น จำกัด

ประธานกรรมการบริหาร : บัญชา เฉลิมชัยกิจ

กรรมการผู้จัดการ : โชนรังสี เฉลิมชัยกิจ

ที่ปรึกษา : สงวนศรี ตรีเทพประติมา

บรรณาธิการบริหาร : วรุตม์ ทองเชื้อ

คณะบรรณาธิการ : รัตนา พงษ์วานิชอนันต์ นาถยา กัลโยธิน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : พิมพ์ผกา ณ บางช้าง

ออกแบบปก : ณัฐพงษ์ ภาคีแพทย

ศิลปกรรม : nantarata รุ่งฤทัย ศรีสุข

ฝ่ายการตลาด : อัครณัฐ ชุมนุ่ม กนกพร ถ้าโคนทอง

ฝ่ายขาย : มนูญชา ศิริวงษ์ อุดร ปัญญาชัย

ฝ่ายโรงพิมพ์ : ไพบูลย์ ซาคริยานนท์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

เอกชัย โควาวิสารัช .

คลอดแบบไหนดี?-- กรุงเทพฯ : ตถาตา, 2559.

176 หน้า.

1. ครรภ์. 2. การคลอด. I. ชื่อเรื่อง.

618.2

ISBN 978-616-14-0237-2

พิมพ์ที่ : ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น จำกัด โทรศัพท์ 0-2415-6797

จัดจำหน่าย : สายส่งสุขภาพใจ บริษัท บুদ্ধ ใจ จำกัด

214 ซ.พระรามที่ 2 ซอย 38 ถ.พระราม 2 แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150

โทรศัพท์ 0-2415-2621, 0-2415-6507 โทรสาร 0-2416-7744

แนะนำเพิ่มเติมติดต่อ : ✉ editor@booktime.co.th

🌐 www.booktime.co.th, 📺 SukkhapabjaiPUB

คลอดเองได้
ง่ายนิดเดียว

ผ่าท้อง
ทำคลอด
ไม่ง่ายอย่างที่คิด

คำนิยม

โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวช วัฒนา

การคลอดเป็นจุดสุดยอดของชีวิตทั้งชีวิตของพ่อแม่ปู่ย่าตายาย แต่ที่สำคัญคือ คลอดสิ่งที่มีค่าที่สุดออกมาในโลก ชีวิตของมนุษย์แต่ละคนมีค่าและมีความศักดิ์สิทธิ์ในตัวของตัวเอง

ธรรมชาติได้สร้างให้ชีวิตถือกำเนิดขึ้นในที่ที่ปลอดภัยที่สุด คือในมดลูก มนุษย์ตัวอ่อนจะต้องสามารถเติบโตขึ้นอย่างมีอิสรภาพ คือปราศจากความบีบคั้นด้วยประการทั้งปวง จึงจะมีความสมบูรณ์ไม่พิกลพิการ ความบีบคั้นทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการกดทับ หรือการขาดอาหาร สารพิษ ติดเชื้อ หรือแม้แต่ความเครียดของผู้เป็นแม่ ย่อมกระทบความสมบูรณ์ของมนุษย์ตัวอ่อนทั้งในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต

ธรรมชาติ โดยวิวัฒนาการยาวนานหลายพันล้านปี ได้สร้างสิ่งที่ดีที่สุดให้กับกระบวนการชีวิตของมนุษย์ การทำอะไรที่ผิดไปจากธรรมชาติจึงเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังเป็นที่สุด

การคลอดเป็นธรรมชาติที่มีมาก่อนการแพทย์ ความรู้ทางการแพทย์หลายอย่างก็ช่วยให้การคลอดตามธรรมชาติมีความปลอดภัยขึ้น การผ่าตัดเอาเด็กออกทางหน้าท้อง ในกรณีที่จำเป็น ช่วยให้แม่หรือเด็กรอดชีวิต แต่ปัจจุบัน การคลอดโดยผ่าเอาเด็กออกทางหน้าท้องนิยมทำกันมากขึ้น ซึ่งมีคุณและโทษอย่างไร รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เอกชัย โควาวิศวราชสูติแพทย์ โรงพยาบาลราชวิถี ซึ่งมีประสบการณ์การทำคลอดมานาน 30 ปี ได้วิเคราะห์ไว้อย่างละเอียดในหนังสือ “คลอดแบบไหนดี?” เล่มนี้

ความคิดเห็นทุกชนิดล้วนมีอคติได้ทั้งสิ้น การทำหรือไม่ทำอะไรแล้วได้เงินเป็นตัวที่ทำให้เกิดอคติอย่างสำคัญ ชีวิตมนุษย์มีค่ายิ่งกว่าเงิน การแพทย์จึงไม่ควรเป็นการค้า แต่ประเด็นนี้ยังขาดความเห็นพ้องในวงการแพทย์ พวกหนึ่งเห็นว่าควรเป็นไปตามกลไกตลาด อีกพวกหนึ่งเห็นว่า บริการทางการแพทย์ควรจะเป็นบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

คุณหมอเอกชัย เป็นสูติแพทย์ย่อมอยู่ในฐานะที่จะออกเงานทางโภชนาการ ถ้าประชาชนนิยมการคลอดด้วยการผ่าตัดเด็กออกทางหน้าท้องกันมาก ๆ แต่ท่านก็เลือกที่จะเตือนให้ “คลอดแบบไหนดี?” ถึงผลดีผลเสียระหว่างการคลอดโดยวิธีธรรมชาติกับโดยการผ่าตัด แสดงให้เห็นความโน้มเอียงของท่านไปในทาง “มนุษย์นิยม” มากกว่า “เงินนิยม”

พูดถึงการวิเคราะห์ผลดีผลเสียของการกระทำหรือไม่กระทำทางการแพทย์อย่างใดอย่างหนึ่งยังเป็นเรื่องยากสำหรับแพทย์โดยทั่ว ๆ ไป โดยมากมักจะทำตาม ๆ กันไป เวชปฏิบัติหลายอย่างที่ทำสืบเนื่องกันมา เพราะเชื่อว่าดี แต่เมื่อวิจัยอย่างดีปรากฏว่าไม่เป็นความจริงก็มี คุณหมอเอกชัย ท่านเป็นแพทย์นักร้องที่มีผลงานการวิเคราะห์สาเหตุของการสิ้นพระชนม์ของเจ้านายหลายพระองค์ที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปวัฒนธรรม เช่น ของพระนางโสมนัส ของ ร.6 และ ร.3 เป็นต้น การสืบสวนเหล่านี้ต้องใช้หลักฐาน ข้อเท็จจริง ความรู้ และการวิเคราะห์ด้วยเหตุผล ผมเรียกวิชาการสืบสวนหาความจริงว่า “วิชาเซอร์ลોકโฮล์ม” หรือวิชานักสืบ ซึ่งผมคิดว่าเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่น่าจะเรียนกันทั่วไปในโรงเรียน การที่คุณหมอเอกชัยมีพื้นฐานในการสืบสวนหาความจริงเช่นนี้ จึงน่าจะอยู่ในฐานะที่จะกล้ารับรองว่าผลการวิจัยใดเชื่อถือได้เพียงใด ในการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียเปรียบเทียบระหว่างการคลอดโดยธรรมชาติกับโดยการผ่าตัด คุณหมอเอกชัยได้อ้างถึงผลงานการวิจัยหลายชิ้น เรียกว่า เป็นความรู้ที่มีที่มาที่อ้างอิงได้ไม่ใช่คิดขึ้นลอย ๆ

เมื่อเป็นดังนี้ “คลอดแบบไหนดี?” โดยรองศาสตราจารย์นายแพทย์เอกชัย โควาวิสารัช จึงมีค่ามาก เพราะทำด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์และด้วยความมีหลักทางวิชาการ หวังว่าสาธารณะจะได้รับประโยชน์เป็นอย่างดีจากหนังสือเล่มนี้ ทั้งในด้านเป็นเครื่องช่วยวิจารณ์ญาณในการต้อนรับชีวิตใหม่อันศักดิ์สิทธิ์ และทั้งในด้านก่อให้เกิดความบันเทิงใจว่า หัวใจของความ เป็นมนุษย์และหลักวิชาการเป็นความดีความงามที่จะเอื้อให้โลกนี้น่าอยู่

คำนิยม

โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิภา จีระแพทย์

อดีตนายกสมาคมเวชศาสตร์ปริกำเนิดแห่งประเทศไทย

ธรรมชาติกำหนดให้คุณแม่ได้ทำหน้าที่สำคัญที่สุดของมนุษยชาติ คือ การสืบเผ่าพันธุ์มนุษย์ ด้วยการตั้งครรภ์ การคลอด และการเลี้ยงลูก เพื่อให้ลูกเจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติ ปัจจุบันนี้ อุบัติการณ์ของการผ่าท้องทำคลอดในประเทศไทยสูงขึ้นมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงพยาบาลเอกชน รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ เอกชัย โควาวิสารัช ได้นิพนธ์หนังสือ “คลอดแบบไหนดี?” โดยรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการคลอด ทั้งการคลอดวิธีธรรมชาติ และการผ่าท้องทำคลอดเข้าไว้ด้วยกัน จากประสบการณ์ในการทำคลอดที่สะสมมานานถึง 30 ปี เพื่อให้ความรู้ และข้อคิด ที่เป็นประโยชน์แก่คุณแม่ทั้งหลายที่กำลังตั้งครรภ์และกำลังจะคลอด เพื่อช่วยคลี่คลายข้อสงสัยและให้คุณแม่เข้าใจแนวทางการคลอดทั้งสองรูปแบบ โดยถ่ายทอดด้วยภาษาที่ง่ายแก่การเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกวิธีให้กำเนิดลูกน้อย ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

หนังสือเล่มนี้ควรเป็นหนังสือประจำตัวของผู้หญิงทุกคนที่วางแผนจะตั้งครรภ์ ได้หยิบมาอ่านทบทวนทำความเข้าใจกับทางเลือกในการตั้งครรภ์ การเตรียมตัว และการคาดการณ์สิ่งที่จะได้ประสบหลังการคลอด ตามหลักวิชาการสมัยใหม่ ดิฉันขอชื่นชม รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เอกชัย โควาวิสารัช ที่ได้นิพนธ์หนังสือที่มีประโยชน์ยิ่งแก่คุณแม่และสังคมไทย เพื่อให้คุณแม่และลูกน้อยปลอดภัย และคุณแม่ได้ชื่นชมลูกน้อยสมกับการรอคอย

คำนิยม

โดย แพทย์หญิงยุพียง แห่งเชาณิช

เลขาธิการมูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย

ธรรมชาติได้สรรสร้างอวัยวะของสตรีในระบะตั้งครรภ์ คลอดบุตรและเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำงานอย่างเชื่อมโยงกันอย่างถูกต้องลงตัว เพื่อให้เกิดความปกติ มารดาและทารกมีความปลอดภัย และสุขภาพดี การคลอดวิถีธรรมชาติจึงเป็นแนวปฏิบัติของการดูแลการคลอดที่เป็นมาตรฐานทางการแพทย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยกเว้นในกรณีที่คุณแม่ไม่สามารถคลอดบุตรทางช่องคลอดได้โดยมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์จึงทำการผ่าท้องทำคลอดแต่ในยุคปัจจุบันการผ่าท้องทำคลอดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากจากการผ่าตัดโดยไม่จำเป็น ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการคลอด ได้รับการบอกเล่าที่ไม่ถูกต้อง หรือได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดี ทำให้มีทัศนคติต่อการคลอดเป็นสิ่งที่น่ากลัวและเจ็บปวดทรมาน

หนังสือ “คลอดแบบไหนดี?” เป็นหนังสือที่นพ.เอกชัย โควาวิสารัช ได้ค้นคว้าและได้ใช้ความรู้ในการดูแลคุณแม่ในระบะการคลอดมาเป็นเวลานาน นำมาเรียบเรียงเป็นหนังสือเพื่อให้คุณแม่ตั้งครรภ์ได้ศึกษาและรับรู้ถึงแก่นแท้ของการคลอดวิถีธรรมชาติและการผ่าท้องทำคลอด เป็นทางเลือกให้กับคุณแม่ในการตัดสินใจเลือกวิธีการคลอด คุณแม่เพียงอ่านหนังสือเล่มนี้อย่างพิถีพิถะระหว่ากระบวนการคลอดแบบที่ยึดถือกันอยู่ในปัจจุบันยังมีอีกแบบแผนหนึ่งที่ส่งเสริมการคลอดวิถีธรรมชาติซึ่งจะช่วยให้คุณแม่มีมุมมองของการคลอดที่กว้างมากขึ้น

ดิฉันขอแสดงความชื่นชม คุณหมอเอกชัย โควาวิสารัช ที่ได้จุดประกายความคิดนี้ให้เกิดขึ้นในตัวคุณแม่ตั้งครรภ์ บุคลากรทางการแพทย์และสังคมหวังว่าหนังสือเล่มนี้ควรได้รับการเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง เป็นประโยชน์ต่อคุณแม่และวงการแพทย์ไทย

คำนิยม

โดย บิษะ สพลชัย

มูลนิธิส่งเสริมการคลอดและเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แห่งประเทศไทย

การคลอดที่เราเคยคิดว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติ เกิดขึ้นกับการเกิดทุกครั้ง มาวันนี้ได้แปรเปลี่ยนไปทั้งที่วิถีของการคลอด การทำงานของร่างกายคุณแม่ การเคลื่อนตัวของลูกในครรภ์ยังคงเดิม

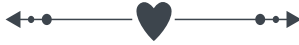
ทำไมการคลอดธรรมชาติถูกมองแปลกไปจากเดิม

ทำไมการใช้เทคโนโลยี ยา หัตถการต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย แล้วเป็นความจำเป็นอย่างเช่นนั้นจริงหรือ

“คลอดแบบไหนดี?” ของคุณหมอเอกชัยจะช่วยให้เราเข้าใจถึงการคลอดวิถีธรรมชาติ และให้เราได้รู้จักกับสิ่งอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องได้ดีขึ้น

โลกเปลี่ยนไป ใจเปลี่ยนแปลง โลกอุตสาหกรรมเข้ามามีอิทธิพลต่อการเกิด การดูแลสุขภาพแม่และเด็กอย่างที่เราคาดไม่ถึง เริ่มจากการคลอดที่เคยอยู่แวดล้อมด้วยคนที่รักที่บ้านที่เราคุ้นเคย ที่เราเตรียมรังไว้สำหรับลูก จากสิ่งแวดล้อมที่อบอุ่น ปลอดภัย อยู่กับธรรมชาติ มาเป็นการเอาแม่มาคลอดในโรงพยาบาลท่ามกลางกลิ่นยาและแสงไฟอันเจิดจ้า เครื่องมือและหูกยา สารพัดชนิดเริ่มเข้ามาชักจูงการคลอดออกไปจากวิถีธรรมชาติ การกำหนดเวลา กำหนดขั้นตอนที่ขาดความยืดหยุ่นเหมือนระบบอุตสาหกรรมที่ต้องมีทุกอย่างตามสเป็ค การผ่าตัดคลอดโดยไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ เกิดมากขึ้น จนเหมือนเราคิดถึงทารกน้อยลงไป ลืมไปว่า ทารกที่ต้องคลอดออกมาทั้งที่ยังอาจไม่พร้อมนัก ต้องต่อสู้มากกว่าทารกคลอดตามกำหนดมากมาย การทำให้การคลอดเสร็จตามเวลาที่กำหนด ยิ่งพาเราให้ห่างไกลไปจากการคลอดที่อบอุ่น

“ตลอดแบบไหนดี?” จะให้คุณได้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเรียนรู้ที่จะรักษาความงดงามของการตลอดวิถีธรรมชาติเอาไว้ ให้คุณได้เห็นการตลอดในอีกมุมมอง เมื่อมุมมองเปลี่ยน ใจเปลี่ยน โลกจะเปลี่ยนตามที่ใจเราปรารถนา คิดให้ดีๆ นะคะ “ตลอดแบบไหนดี?”

คำนำผู้เขียน

การคลอด คือ ปรุ้มบทแห่งชีวิตของมนุษย์ทุกคนที่อุบัติมาบนโลกนี้ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์อันน่าภาคภูมิใจครั้งหนึ่งของ “ผู้หญิง” ที่ถูกมอบหมายไว้แล้วโดยธรรมชาติ ให้ทำหน้าที่นี้มานานแสนนานนับแต่มีมนุษย์เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ ในอดีตเมื่อครั้งยังไม่มี การผ่าท้องทำคลอด แม่ทุกคนต้องพยายามคลอดลูกทางช่องคลอดให้ได้ ซึ่งโดยปกติแล้วคุณแม่ส่วนใหญ่คลอดลูกได้อย่างปลอดภัย มีคุณแม่เพียงบางรายเท่านั้นที่ไม่สามารถคลอดลูกเองได้ ดังตัวอย่างที่ทุกท่านคงจะเคยได้ยินมาแล้วในเรื่อง “นางนากพระโขนง” ซึ่งผมสันนิษฐานว่า น่าจะเกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง นั่นคือ “มดลูกแตก” เนื่องจากภาวะผิ ดัดส่วนระหว่างศีรษะทารกกับเชิงกรานของแม่ ซึ่งหากเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นใน ปัจจุบัน นางนากอาจจะไม่เสียชีวิตก็ได้หากได้รับการผ่าท้องทำคลอดทันท่วงที ซึ่งภาวะผิ ดัดส่วนระหว่างศีรษะทารกกับเชิงกรานของแม่เป็นข้อบ่งชี้สำหรับการผ่าท้องทำคลอดที่พบได้บ่อยที่สุดข้อหนึ่ง

เมื่อเริ่มมีการผ่าท้องทำคลอดนั้น มักจะมีภาวะแทรกซ้อนจากการผ่าตัดที่รุนแรงขึ้นถึงขั้นที่ทำให้แม่เสียชีวิตเป็นส่วนใหญ่และทำให้สูติแพทย์ยุคนั้นไม่พยายามผ่าท้องทำคลอดให้ ต้องจำเป็นจริงๆ เท่านั้นจึงจะยอมผ่า กระทั่งเมื่อวิทยาศาสตร์การแพทย์เจริญก้าวหน้าขึ้น ทำให้การผ่าท้องทำคลอดมีความปลอดภัยมากขึ้นเรื่อยๆ และภาวะแทรกซ้อนค่อยๆ ลดลงเป็นลำดับ โดยเฉพาะการเสียชีวิตของแม่แต่ก็ยิ่งถือว่ามากกว่าการคลอดเองตามธรรมชาติ

แล้วคลอดแบบไหนดีที่สุด

คุณแม่หลายคนอาจมีคำถามเกิดขึ้นในใจ แต่ครั้งจะมองหาหนังสือที่ช่วยคลายข้อสงสัยเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกวิธีให้กำเนิดลูกน้อยกลับแทบจะไม่มีเลยในร้านหนังสือ คุณแม่บางรายเสียดายที่ไม่มีโอกาสได้คลอดเองแม้ว่าปัจจุบันลูกจะโตมากแล้วก็ตาม ยังมีคำถามที่ค้างคาใจว่าจำเป็นจริงๆ หรือที่ต้องคลอดโดยการผ่าตัด

หลายปีก่อน ผมได้เขียนหนังสือ “คลอดเองได้ ง่ายนิดเดียว” โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะให้คุณแม่ได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการคลอดวิถีธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนั้นไม่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการผ่าท้องทำคลอดมากนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับผลดีผลเสียของการผ่าตัด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผมเขียนหนังสือ “คลอดแบบไหนดี?” เล่มนี้ขึ้นมา เพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการคลอดไว้อย่างครบครัน ทั้งการคลอดวิถีธรรมชาติและการผ่าท้องทำคลอดเข้าไว้ด้วยกันเพื่อให้ผู้อ่านทุกท่านไม่ว่าท่านจะเป็นบุคลากรทางการแพทย์ผู้ให้บริการ คุณแม่ผู้ซึ่งจะเป็นผู้คลอด บุคคลในครอบครัว ได้เกิดความเข้าใจในแนวทางการคลอดทั้งสองรูปแบบและตัดสินใจเลือกวิธีการให้กำเนิดลูกน้อยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และดีที่สุดทั้งต่อมารดาและทารก

ด้วยจิตคารวะ

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เอกชัย โควาวิสารัช

สารบัญ

คำนิยม

คำนำผู้เขียน

คลอดเองได้...ง่ายนิดเดียว

1. คลอดวิถีธรรมชาติ (Natural birth)	18
• แบบไหนเรียกว่า การคลอดวิถีธรรมชาติ	19
• หัวใจสำคัญของ การคลอดวิถีธรรมชาติ	21
• ข้อดีของการคลอดวิถีธรรมชาติ	24
2. ธรรมชาติกับการคลอด	26
• ร่างกายแม่กับกลไกการคลอด	26
• ปัจจัยที่ทำให้ “เจ็บครรภ์” ขณะคลอด	32
3. ตามไปดู...การคลอดระยะต่าง ๆ	36
• การคลอดระยะที่ 1	37
• แบบไหน...เจ็บ (ครรภ์) จริง เจ็บ (ครรภ์) หลอก กันแน่!	39
• การคลอดระยะที่ 2	40
• การคลอดระยะที่ 3	41
• ย่อนรอย...การคลอดในอดีต	42
4. การแทรกแซงการคลอด ความจริงที่แม่ต้องรู้	46
• การแทรกแซงที่เกิดขึ้นได้ในการคลอดระยะที่ 1	47
• การโกนขนหัวหน่าว	47
• การสวนอุจจาระ	48
• การงดน้ำงดอาหาร	49
• การให้น้ำเกลือทางเส้นเลือดดำ	50
• การเจาะถุงน้ำคร่ำ	51

• การแทรกแซงที่เกิดขึ้นได้ในการคลอดระยะที่ 2	52
• การเขี่ยเบ้งคลอด	52
• การตัดฝีเย็บ	53
• การใช้ยาเพื่อชักนำให้เจ็บครรภ์คลอดหรือการเร่งคลอด	54
• การใช้ยาเร่งคลอด	55
• การใช้ท่าขบนิ้วในการเบ้งคลอด	56
5. วิถีธรรมชาติกับการดูแล “แม่” ยามเจ็บครรภ์	58
• ทศนคติของผู้ดูแลการคลอด	59
• บรรยากาศในการคลอด	59
• เพื่อนระหว่างคลอด	61
• ท่วงท่าที่เหมาะสมในการคลอด	63
• การไม่ใช้ยาบรรเทาปวดระหว่างคลอด	65
• การคลอดแบบไม่เจ็บคืออะไร	69
6. การเตรียมตัวก่อนคลอดวิถีธรรมชาติ	70
• ก้าวสำคัญ...ก่อนเข้าสู่กระบวนการคลอดวิถีธรรมชาติ	71
• การเตรียมตัวระหว่างตั้งครรภ์และก่อนคลอด	72
• กุญแจสู่ความสำเร็จในการคลอดลูกวิถีธรรมชาติ	77
• ห้องนี้...คลอดวิถีธรรมชาติได้ไหม	78
7. การคลอดวิถีธรรมชาติในสังคมไทย	80
• บทบาทของผู้ดูแลการคลอด	81
• การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม	83
• การเตรียมความพร้อมสำหรับแม่ตั้งครรภ์	86
• ภาพตัวอย่างห้องคลอดวิถีธรรมชาติ	87
8. Q & A เติมเต็มความมั่นใจในการคลอดวิถีธรรมชาติ	88
• แม่ทุกคนสามารถคลอดวิถีธรรมชาติได้หรือไม่	89

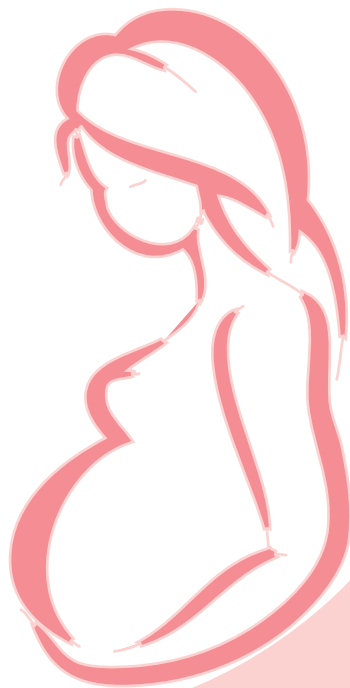
- แม่จะได้รับการปฏิบัติอย่างไรในการดูแลการคลอดวิถีธรรมชาติ
เมื่อไปถึงห้องคลอด 90
- ภาวะแทรกซ้อนในระหว่างคลอดวิถีธรรมชาติเกิดขึ้นได้ไหม
และแพทย์จะรู้ล่วงหน้าไหมแค่ไหน 92
- การคลอดวิถีธรรมชาติมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนมากหรือน้อย
เพียงใด 93
- ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นช่วงตั้งครรภ์เป็นอย่างไร 93
- ภาวะแทรกซ้อนขณะเจ็บครรภ์คลอดมีอะไรบ้าง 94
- ภาวะแทรกซ้อนหลังคลอดมีอะไรบ้าง 95
- ขณะคลอดวิถีธรรมชาติอยู่นั้น คุณหมอมองจะทราบได้อย่างไร
ว่าแม่คนไหนจะสามารถคลอดเองได้หรือไม่ได้ 96
- การคลอดวิถีธรรมชาติปลอดภัยแค่ไหน 97
- การคลอดในน้ำ เป็นการคลอดวิถีธรรมชาติด้วยหรือไม่ 98
- โรงพยาบาลที่รองรับการคลอดวิถีธรรมชาติมีมากแค่ไหน 99

ผ่าท้องทำคลอด...ไม่ง่ายอย่างที่คิด

1. รู้จักการผ่าท้องทำคลอด 104
 - การผ่าท้องทำคลอดคืออะไร 104
 - แกะรอย...การผ่าท้องทำคลอดในอดีต 105
2. ใครบ้างที่ต้อง “ผ่าท้องทำคลอด” 110
 - ข้อบ่งชี้ทางมารดา 112
 - ข้อบ่งชี้ทางทารก 119
 - ข้อบ่งชี้ทางมารดาและทารก 122
 - ข้อบ่งชี้อื่นๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน 126
 - ข้อห้ามในการผ่าท้องทำคลอด 128

3. นานาเหตุผลที่ทำให้แม่ต้องการผ้าท้องทำคลอด	
แม่ไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์	130
• เหตุผลของ “แม่” ที่ต้องการผ้าท้องทำคลอด	131
• เหตุผลของ “หมอ” ที่ต้องการผ้าท้องทำคลอด	135
4. ผ้าท้องทำคลอด...ดีหรือเสี่ยง	140
• ความเสี่ยงจากการใช้ยาระงับความรู้สึก	141
• คิดให้ดี...ก่อนเลือกวิธีระงับความรู้สึก	146
• ความเสี่ยงที่เกิดจากการผ้าท้องทำคลอด	147
• แม่...กับภาวะแทรกซ้อนจากการผ้าท้องทำคลอด	147
• ลูก...กับภาวะแทรกซ้อนจากการผ้าท้องทำคลอด	156
• ข้อดีของการผ้าท้องทำคลอด	157
• ตารางเปรียบเทียบระหว่างการคลอดวิถีธรรมชาติ กับการผ้าท้องทำคลอด	158
5. Q&A เต็มเต็มความมั่นใจก่อนตัดสินใจ ผ้าท้องทำคลอด	160
• ท้องแรกเคยผ้าท้องทำคลอดมาแล้ว ท้องสองไม่ผ้าได้ไหม	161
• เคยได้ยินมาว่าถ้าผ้าท้องทำคลอดมาแล้ว 2 ครั้ง หมอมัก ไม่แนะนำให้มีลูกอีกเพราะอะไร	162
• ผ้าท้องทำคลอด เขาว่าตอนผ้าไม่เจ็บแต่ตอนพักพื้นเจ็บมากจริงไหม	163
• ผ้าท้องทำคลอดช่วยให้มดลูกไม่หย่อนจริงหรือ	164
• ผ้าท้องทำคลอดทำให้ลูกมีโอกาสดีกินนมแม่ลดลงหรือไม่	165
• การผ้าท้องทำคลอดเป็นสิทธิผู้ป่วยหรือไม่	166
• ไม่อยากเจ็บสองครั้ง ถ้าคลอดเองไม่ได้ แล้วต้องผ้าท้อง ทำคลอดภายหลัง	167
บทส่งท้าย	168
แหล่งข้อมูลการคลอดวิถีธรรมชาติ	170
ประวัติผู้เขียน	172
กิตติกรรมประกาศ	175

คลอดเองได้
ง่ายนิดเดียว

โดยทั่วไปแล้ว ธรรมชาติย่อมรังสรรค์สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์ ดังนั้นหากมีแม่ตั้งครรภ์คนหนึ่งถามผมว่า “คลอดอย่างไรจึงจะดี” ผมตอบได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า “ต้องคลอดเองสิ จึงจะดี” แต่คำว่า “คลอดเอง” ที่คุณแม่กว่าร้อยละ 95 ได้รับการดูแลการคลอดในโรงพยาบาลทั่วไปนั้น หาใช่ “คลอดเอง” ตามแนวทางวิถีธรรมชาติไม่ นั่นเพราะมีการกระทำที่แทรกแซง “วิถีธรรมชาติ” มากมาย

คุณแม่คงอดสงสัยไม่ได้ว่า แล้วการคลอดวิถีธรรมชาติที่ผมกล่าวถึงคืออะไร ต่างจากการคลอดเองตามโรงพยาบาลทั่วไปอย่างไร ดีกว่าหรือแย่กว่า การผ่าท้องทำคลอดไหม ฯลฯ

คำตอบของข้อสงสัยต่างๆ เหล่านี้จะค่อยๆ คลี่คลายไปที่ละนิด เมื่อคุณแม่พลิกอ่านและทำความเข้าใจกับเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ไปที่ละหน้าๆ จนกระทั่งจบเล่มครับ

1

คลอด วิธี ธรรมชาติ

[Natural birth]

หนึ่งในหน้าที่สำคัญที่ธรรมชาติมอบหมายแก่คุณแม่คือ การให้กำเนิดลูกน้อย ซึ่งปัจจุบันมีการดูแลการคลอดหลากหลายรูปแบบให้คุณแม่ตัดสินใจว่าจะเลือกคลอดแบบไหนดี ไม่ว่าจะเป็นการคลอดเองตามธรรมชาติหรือการผ่าท้องทำคลอด

สำหรับการผ่าท้องทำคลอดนั้นชัดเจนว่าไม่ใช่การคลอดธรรมชาติแน่นอน แต่สิ่งที่คุณแม่หลายคนอาจจะยังสับสนอยู่คือ การคลอดเองในโรงพยาบาลทั่วไปถือเป็นการคลอดตามวิถีธรรมชาติหรือไม่ อันนี้ผมตอบได้เลยว่าไม่ถือว่าเป็นการคลอดวิถีธรรมชาติครับ นั่นเพราะมีการกระทำที่แทรกแซงธรรมชาติหลายอย่างในการดูแลการคลอด ซึ่งผมอยากชวนคุณแม่ไปทำความเข้าใจเกี่ยวกับการคลอดวิถีธรรมชาติให้ละเอียดกันสักนิด เพื่อตัดสินใจเลือกรูปแบบการคลอดได้อย่างเหมาะสม

แบบใหม่เรียกว่า การคลอดวิถีธรรมชาติ

การคลอดวิถีธรรมชาติ (Natural birth) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แอคทีฟ เบิร์ท (Active birth) คือการคลอดลูกที่ยึด “แม่” เป็นศูนย์กลาง การคลอด โดยพยายามให้การคลอดเป็นไปตามปกติธรรมชาติมากที่สุดและปลอดภัยที่สุดทั้งแม่และลูกเท่าที่จะเป็นไปได้ ตามกรอบแนวคิดทางสังคมที่ว่า

- การตั้งครรภ์เป็นเรื่องปกติธรรมดาของชีวิตที่เกิดขึ้นได้กับผู้หญิงทุกคน ไม่ใช่ความเจ็บป่วย
- กลไกธรรมชาติออกแบบการคลอดลูกมาอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับสรีระของผู้หญิงแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน ดังนั้นการดูแลการคลอดย่อมแตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สอดรับไปกับวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อของสังคมนั้นๆ
- แม่คือศูนย์กลางการคลอดเพราะแม่คือผู้ที่ตื่นตัวมากที่สุดระหว่างการคลอดไม่ใช่สูติแพทย์
- กลไกธรรมชาติจะดูแลการคลอดได้ดีกว่ายาหรือเครื่องมือแพทย์ (ส่วนการดูแลทางการแพทย์จะกระทำต่อเมื่อมีความจำเป็นจริงๆ เท่านั้น)
- แม้ว่าการตั้งครรภ์เป็นภาวะที่อาจทำให้ผู้หญิงตั้งครรภ์บางคนเสี่ยงต่ออันตรายได้ แต่การกระทำบางอย่างทางการแพทย์เพื่อป้องกันอันตราย เช่น การงดน้ำ งดอาหารขณะเจ็บครรภ์คลอด เป็นต้น ไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับแม่ตั้งครรภ์ทุกคน

ในขณะที่ การคลอดธรรมชาติในโรงพยาบาลทั่วไป ศูนย์กลางการคลอดอยู่ที่ “สูติแพทย์” ซึ่งจะคอยบอกว่า แม่ต้องทำอะไรและอย่างไรเพื่อให้กระบวนการคลอดดำเนินไป เป็นกรอบแนวคิดทางการแพทย์ที่เชื่อว่า

- การตั้งครรภ์คือความเจ็บป่วยอย่างหนึ่งที่อาจทำให้แม่เป็นอันตรายได้ และเชื่อว่าธรรมชาติไม่อาจดูแลการคลอดได้ดีพอจึงจำเป็นต้องให้สูติแพทย์ดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดการตั้งครรภ์ ทั้งนี้ การที่สูติแพทย์ต้องดูแลถึง 2 ชีวิต (แม่กับลูกในครรภ์) ให้ปลอดภัยไปพร้อมๆ กัน บางครั้งก็ทำให้เกิดความยุ่งยากได้ เช่น ในอดีตสูติแพทย์จะเน้นดูแลแม่เป็นหลักคือ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นกับลูกให้รักษาชีวิตแม่ไว้ก่อน แต่ปัจจุบันแพทย์หลายคนรู้สึกว่าการนี้ใช้ไม่ได้กับบางกรณีที่ต้องรักษาชีวิตลูกไว้มากกว่าชีวิตแม่ ซึ่งกรณีนี้แพทย์อาจต้องมีบทบาทเป็นผู้คุ้มครองสิทธิของทารกที่ยังไม่เกิด ดังนั้นสูติแพทย์จึงเป็นเสมือนผู้กำหนดการคลอดว่าควรจะดำเนินไปอย่างไร (ซึ่งนายแพทย์โอ ดริสคอล (O' Driscoll) สูติแพทย์ชาวไอริช เรียกการคลอดแบบนี้ว่า การดูแลการคลอดที่แพทย์เป็นผู้กำหนด Active management of labor)

- การดูแลแม่ตั้งครรภ์ระหว่างคลอดเป็นแบบแผนเดียวกันหมด เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นให้ความสำคัญทางด้านกายภาพของแม่มากกว่าด้านจิตใจ

- เน้นป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายจึงต้องแทรกแซงทางการแพทย์แก่แม่ทุกคน ทั้งๆ ที่การดูแลทางการแพทย์หลายอย่างที่ทำกันอย่างเป็นกิจวัตร (ทำเป็นประจำเมื่อคุณแม่มาคลอดลูกที่โรงพยาบาล) ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถป้องกันได้อย่างแท้จริง

- บุคลากรทางการแพทย์มักเชื่อว่ายาและเครื่องมือต่างๆ จะช่วยให้แม่คลอดได้ดีกว่ากระบวนการคลอดตามธรรมชาติ และมักตัดสินใจใช้การแทรกแซงทางการแพทย์ต่างๆ ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันจะมีการประกาศสิทธิผู้ป่วยแล้วก็ตาม แต่ด้วยความเชื่อถือในตัวสูติแพทย์และความเข้าใจในกลไกการคลอดของแม่มีน้อยจึงทำให้คล้อยตามการตัดสินใจของสูติแพทย์ได้ง่ายว่าสิ่งที่หมอเลือกให้เหมาะสมที่สุดแล้ว...ทั้งๆ ที่จริงแล้วอาจไม่เป็นอย่างนั้นเสมอไป

หัวใจสำคัญของการคลอดวิถีธรรมชาติ

การทำความเข้าใจหลักการสำคัญที่เป็นตั้ง “หัวใจ” ของการคลอดวิถีธรรมชาติจะช่วยให้คุณแม่แยกแยะการคลอดได้ชัดเจนมากขึ้นครับ

หัวใจสำคัญของการคลอดวิถีธรรมชาติมี 8 ข้อ ดังนี้

1. สนับสนุนให้ร่างกายแม่ทำงานได้อย่างเหมาะสมตามธรรมชาติ นั่นคือให้แม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ที่ธรรมชาติมอบให้สำหรับการคลอดลูก เช่น กระดูกเชิงกรานและมดลูก รวมไปถึงการทำงานของฮอร์โมนต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการคลอดให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสม

2. หลีกเลี่ยงการดูแลที่เป็นกิจวัตร เช่น การให้น้ำเกลือ การสวนอุจจาระ การโกนขนหัวหน่าว การรดน้ำและอาหารทางปาก ยกเว้นมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์

3. ใส่ใจอารมณ์ความรู้สึกของแม่อย่างสม่ำเสมอในระหว่างคลอด โดยเปิดโอกาสให้แม่มีเพื่อนระหว่างคลอด (Birth companion) อยู่ใกล้ๆ ในระหว่างที่แม่ต้องเผชิญกับความเจ็บปวดจากการเบ่งคลอด เพื่อเป็นกำลังใจให้แม่สามารถก้าวข้ามความเจ็บปวดเหล่านั้นไปได้

4. มองเห็นความเป็นปัจเจกของแม่แต่ละคนว่าไม่เหมือนกันทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้ดูแลการคลอดต้องเคารพในความแตกต่างของแม่แต่ละคนว่าไม่อาจกำหนดแบบแผนการคลอดที่ตายตัวจนกำหนดออกมาเป็นแบบแผนเดียวกันได้

5. ส่งเสริมให้แม่ใช้สัญชาตญาณในการคลอดอย่างเต็มที่ นั่นคือ การคลอดต้องเป็นไปตามจังหวะการสื่อสารระหว่างแม่ลูกอย่างเหมาะสมโดยปราศจากการรบกวนใดๆ

6. ไม่ใช่ “ยา” บรรเทาอาการปวด แต่ใช้วิถีธรรมชาติแทน เช่น การเคลื่อนไหว การนวด การใช้ความร้อนประคบ การใช้น้ำอุ่น ผักบัว และอ่างอาบน้ำร้อน เป็นต้น

7. ไม่รบกวนการคลอดตามวิถีธรรมชาติ โดยให้แม่มีความเป็นส่วนตัว (Privacy) และเคลื่อนไหวร่างกาย (Mobility) ได้ตามต้องการ

8. ไม่แทรกแซงการคลอดจนกว่าจะมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์เท่านั้น เนื่องจากการแทรกแซงการคลอดต่างๆ ที่ไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ถือเป็นเรื่องเกินจำเป็น และอาจส่งผลเสียตามมาต่อร่างกายแม่และลูกได้ เช่น การให้น้ำเกลือทางเส้นเลือดดำ เพราะคุณแม่กินอาหารและน้ำไม่ได้ แต่ไม่ให้แก่คุณแม่ที่กินอาหารและน้ำได้ เป็นต้น

การคลอดเองในโรงพยาบาลทั่วไปไม่ถือเป็นการคลอดวิถีธรรมชาติ แม้จะเป็นการคลอดลูกผ่านช่องทางธรรมชาติเหมือนกัน แต่ก็มีแนวคิดในการดูแล การคลอดที่แตกต่างกันพอสมควรทีเดียว ซึ่งผมได้สรุปเป็นตารางเปรียบเทียบ ให้เห็นความแตกต่างชัดเจนขึ้นและจะค่อยๆ ลงรายละเอียดเพื่อให้คุณแม่เข้าใจ การคลอดวิถีธรรมชาติมากยิ่งขึ้นครับ

การดูแลการคลอดที่แพทย์ เป็นผู้กำหนด [Active management of labor]	การคลอดวิถีธรรมชาติ [Active birth/Natural birth]
การคลอดลูกมีความเสี่ยงและจำเป็นต้องอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญ	การคลอดลูกเป็นเรื่องปกติธรรมดาของชีวิต เช่นเดียวกับที่เกิด แก่ เจ็บ ตาย
แม่ตั้งครรภ์คือคนป่วย	แม่ตั้งครรภ์ไม่ใช่คนป่วย
กำหนดแบบแผนการคลอดของแม่ทุกคนเป็นแบบเดียวกันหมดเพื่อให้จัดการง่าย	แม่แต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงไม่สามารถกำหนดรูปแบบการคลอดเป็นแบบแผนที่ตายตัวได้
ศูนย์กลางการคลอดอยู่ที่ “สูติแพทย์”	ศูนย์กลางการคลอดอยู่ที่ “แม่”
ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์	ใช้สัญชาตญาณแห่งการให้กำเนิด นำทางการคลอด
ใช้ยาเพื่อบรรเทาความเจ็บปวด	ใช้วิถีธรรมชาติบรรเทาความเจ็บปวด
บรรยากาศแบบห้องผ่าตัดทำให้แม่เครียด	เน้นสร้างบรรยากาศการคลอดเพื่อไม่ให้แม่รู้สึกกดดันจากการคลอด เช่น การมีเพื่อนระหว่างคลอด
แม่ถูกจำกัดอยู่บนเตียงในห้องคลอด จนกระทั่งปากมดลูกเปิดหมดแล้ว จึงจะถูกย้ายไปห้องคลอด และเมื่อคลอดเสร็จต้องย้ายไปห้องพักหลังคลอดอีกครั้ง	ตลอดระยะเวลาการคลอด แม่ไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปไหน แต่จะอยู่ในห้องๆ เดียวไปจนกระทั่งคลอดเสร็จสิ้น
แทรกแซงการคลอดตลอดเวลา แม้ว่าไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์	พร้อมเข้าแทรกแซงการคลอดเมื่อมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์

คุณแม่คงพอจะเข้าใจในหลักการคลอดวิถีธรรมชาติกันบ้างแล้วนะคะ รับว่ามีความแตกต่างจากการคลอดเองในรูปแบบทางการแพทย์ทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแน่นอนว่า เมื่อกระบวนการต่าง ผลที่ได้รับก็ย่อมแตกต่างกัน

ข้อดีของการคลอดวิถีธรรมชาติ

เหตุผลสำคัญที่ผมอยากให้คุณแม่หันมาสนใจการคลอดวิถีธรรมชาติ นอกจากจะช่วยปกป้องลูกน้อยไม่ให้ถูกรบกวนจากกระบวนการแทรกแซงต่างๆ แล้ว ยังเปิดโอกาสให้แม่และลูกได้สัมผัสกัน ร่วมด้วยช่วยกันทำให้การคลอดผ่านพ้นไปด้วยดีตามท่วงท่าของธรรมชาติ ซึ่งสิ่งดีๆ ที่ตามมาหลังการคลอดวิถีธรรมชาติ คือ

- ความรู้สึกภาคภูมิใจที่แม่คลอดลูกได้สำเร็จ
- ลูกมีสุขภาพแข็งแรง
- ลดโอกาสที่แม่และลูกจะถูกแยกจากกันทันทีหลังคลอด
- เพิ่มโอกาสที่ลูกจะได้ดูดนมแม่ทันทีหลังคลอด
- เพิ่มสัมผัสภาพในครอบครัวหากพ่อได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคลอด
- แม่ฟื้นตัวเร็วกว่าการผ่าท้องทำคลอด
- เพิ่มความมั่นใจแก่แม่ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ผมเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า “ธรรมชาติจัดสรร” เพราะธรรมชาติได้สร้าง
เพศแม่มาเพื่อทำหน้าที่ดำรงเผ่าพันธุ์ โดยไม่ลืมที่จะมอบเครื่องมือสำคัญในการ
ทำหน้าที่นี้ให้สำเร็จลุล่วง ไม่ว่าจะเป็นสรีระอันน่าทึ่ง หรือสัญชาตญาณแห่งการ
ให้กำเนิด ขอเพียงคุณแม่ “เชื่อมั่น” และ “วางใจ” เท่านั้น

บทต่อไปผมจะพาคุณแม่ไปรู้จักกับกลไกการคลอดวิถีธรรมชาติกันครับ

คลอด แบบไหนดี?

รศ.ลพ. เอกชัย โควาริสาวิชัย

คลอด
เอง
หรือ
ผ่า
คลอด

สารพัดความกังวลในใจของคนเป็นแม่ทุกคน

- แม่ทุกคนสามารถคลอดวิธีธรรมชาติได้หรือไม่
- การคลอดวิธีธรรมชาติมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนมากหรือน้อยเพียงใด
- ขณะคลอดวิธีธรรมชาติอยู่นั้น คุณหมอจะทราบได้อย่างไรว่าแม่คนไหนจะสามารถคลอดเองได้หรือไม่?
- ห้องแรกเคยผ่าห้องทำคลอดมาแล้ว ห้องสองไม่ผ่าได้ไหม
- ผ่าห้องทำคลอดช่วยให้คลอดง่ายขึ้นจริงหรือ
- ผ่าห้องทำคลอดทำให้ลูกมีโอกาสได้กินนมแม่ลดลงหรือไม่

ทุกคำตอบที่ก่อกำให้แม่คลอดลูกน้อยได้ปลอดภัย อยู่ในหนังสือเล่มนี้

ในการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียเปรียบเทียบระหว่างการคลอดโดยธรรมชาติกับการผ่าตัด คุณหมอเอกชัยได้อ้างอิงผลงานการวิจัยหลายชิ้นเรียกว่า เป็นความรู้ที่มีที่มาที่อ้างอิงได้ไม่ใช่คิดขึ้นลอยๆ

เมื่อเป็นดังนี้ “คลอดแบบไหนดี?” โดยรองศาสตราจารย์นายแพทย์เอกชัย โควาริสาวิชัย จึงมีค่ามาก เพราะทำด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์และด้วยความมีหลักการทางวิชาการหวังว่าสาธารณสุขจะได้รับการประโยชน์เป็นอย่างดีจากหนังสือเล่มนี้ ทั้งในด้านเป็นเครื่องช่วยพิจารณาญาณในการต้อนรับชีวิตใหม่อันศักดิ์สิทธิ์ และทั้งในด้านก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่า หัวใจของความเป็นมนุษย์และหลักวิชาการเป็นความดีความงามที่จะเอื้อให้โลกนี้น่าอยู่

ประเวศ วะสี

สุภาพใจ

SukhapajaiPUB

GA 0025 ผลิตใหม่
ISBN 978-616-14-0237-2

www.booktime.co.th

200.-